

De mythe van het reizen

Door
ERIC BOS

De hierbij afgedrukte foto van Corine Hörmann is te zien op de tentoonstelling *Niet ieder die zwerft is teloor*. De titel is een citaat uit *In de ban van de ring*, de bestseller van Tolkien die deze jaren verfilmd wordt. Het beeld is een perfecte illustratie van ons verlangen naar een hogere zingeving die is verbonden aan een zoektocht, een queeste die we, net als bij Tolkien, de Grote Reis kunnen noemen. De camera voert ons op voethoogte over een kiezelstrand dat naar een zee leidt waarin een eiland opdoemt, omkranst door een lichtende hemel. Het eiland heet Skye en het ligt voor de Schotse kiezelkust. De foto is met een zogenaamde pin-hole camera gemaakt, een eenvoudig zwart doosje met een gaatje dat het beeld een zweem van authenticiteit verleent omdat het dichterbij de werking van ons oog staat dan een geavanceerde camera. Met een eigentijds toestel komt het beeld, door de supersnelle sluitertijd, tot een bijna absolute stilstand. Maar de veel tragere pin-hole camera vangt nog iets van beweging, en daarmee van de ervaring en de emotie van de menselijke waarneming. De camera is hier zelf op reis. Alles op deze foto suggereert een diepere zingeving, terwijl het toch gewoon om een onherbergzaam landschap gaat, zodat het zeer verstandig is eten en drinken

mee te nemen en vooral goed schoeisel om kapotte voeten te voorkomen. Is de fotografe hier op reis of is dit een zwerftocht? Het al dan niet aanwezig zijn van een doel bepaalt het verschil tussen reizen en zwerven. De hobbits in *In de ban van de ring* zijn bijvoorbeeld op reis. Wie geen doel voor ogen heeft of niet naar een God, de Heilige Graal of de Ring der Nibelungen zoekt, leidt een zwerfend bestaan, zoals de stadsnomaden voor wie het dagelijkse shot of het rantsoen sterke drank alleen maar de doelloze, steeds kleiner wordende cirkelgang markeert waartoe het leven hen veroordeelt. Niet het zicht op een beter bestaan, maar de noodzaak tot het bezweren van een groeiende chaos in het hoofd, houdt hen in beweging. Diep in ons hart hunkeren wij naar een doel waarin al ons streven, verlangen en

hoop samenkomen, waar wij vanaf onze geboorte deel van uitmaken. Een allesomvattend, door de sterren beschenen plan waarmee het ten dode opgeschreven leven uiteindelijk zal worden opgetild in een eeuwig stralend licht zodat het één kan worden met de kosmos. Dat al dan

tastbaar te maken.' Het is waar, de foto van Hörmann toont een ongerept, mysterieus kiezelstrand, een wereld vol door de Keltische harp voortgebrachte trillingen. En als we ons oor op de kiezels leggen, nemen we het geschuifel van hobbits waar, in hun

niet verborgen verlangen verklaart onze grote honger naar werelden zoals die van Tolkien. De aarde mag een steenwoestijn lijken, de ongeplaveide weg van het leven leidt uiteindelijk naar het paradijs – de Celestijnse Belofte. Op de expositie gaat het om foto's of schilderijen van 'ongerepte landschappen'. Als echte kunstenaars beschouwen de deelnemers het 'oorspronkelijke landschap als een omgeving voor contemplatie en bezinning.' Daarmee proberen ze 'oude legendes en mythes

eeuwig zoeken naar de ring. Het is precies zoals Tolkien het omschreef: Niet ieder die zwerft is teloor. Als we geloven dat onze zwerftocht een reis is, geeft dat ons leven zin. De mythe is echter niet de mythe van een hobbitwereld of een levend verleden vol Keltische tovenarij, maar van het op reis zijn, voorbij de horizon waar de pot met goud ligt te wachten als beloning na een armzalig leven. De mythe ligt in de kunst besloten die de grauwe werkelijkheid troostrijk voorziet van alle kleuren van de regenboog. Als we met onze neus bovenop het kiezelstrand van Schotland zitten, ontdekken we dat elk steentje een eigen glanzende kleur heeft. Ademloos kijken wij omhoog naar het wolkenlicht. Maar als het donker wordt, als blijkt dat kleur slechts een illusie is en het licht elke dag verdwijnt, is de gastvrijheid voorbij. Je vraagt je af waar je hier eigenlijk kunt slapen. Het begint te waaien, de hemel trekt dicht en je doet vergeefs de kraag van je jack omhoog. Je ruikt de aarde onder de stenen en je probeert in het nachtelijk duister het besef te onderdrukken hoe dichtbij ons einddoel eigenlijk is. Hieronder ligt immers dezelfde aarde te wachten die ons vroeg of laat zal verteren.

Corine Hörmann, Wokkel en Regina Broersma **Niet ieder die zwerft is teloor** Kunsthuis De Permanente, Kreupelstraat 12, Groningen. Open: di t/m za 13-17, do ook 17-21 uur. 29 mie t/m 30 juni.

Corine Hörmann: 'Jellyfish Blues' (2001)